

La Cuarta Piel

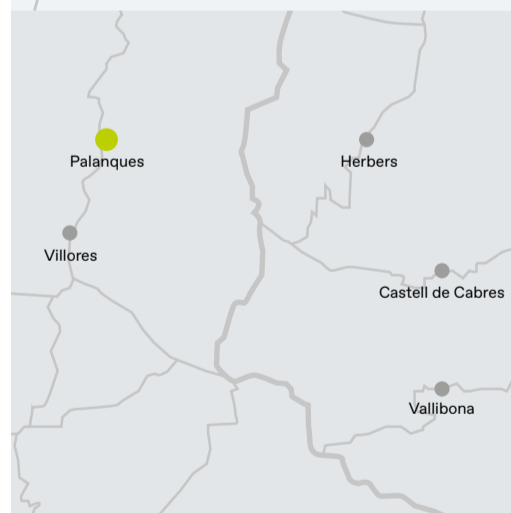
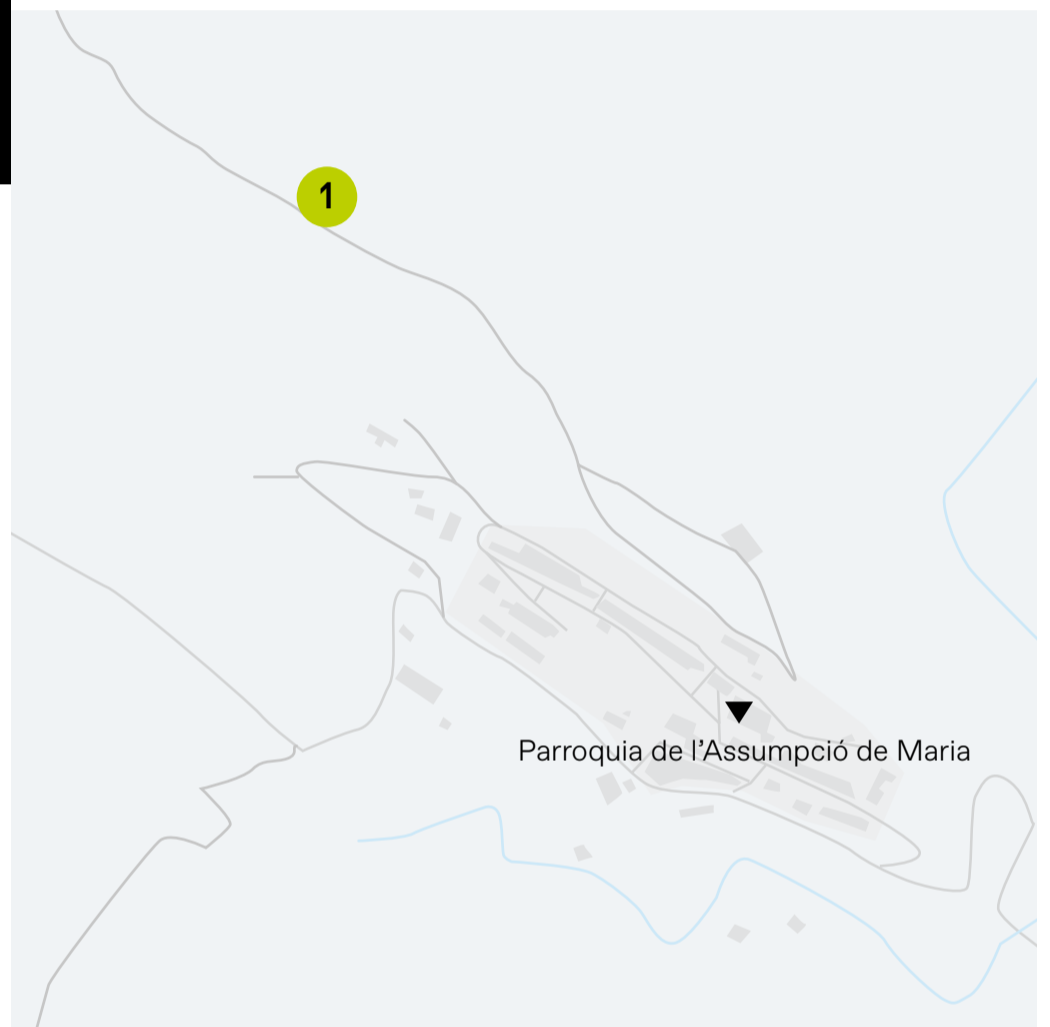
Mecanisme de fuga, 2023

En la nostra primera visita a Palanques, el desembre de 2022, les campanes donaven l'hora amb vint-i-tres minuts de retard. En el bar del poble aquesta imprecisió semblava generar atenció alhora que indiferència. Allí ens contaven que el sistema del rellotge s'ajusta cada any amb les campanades de la nit de Cap d'Any, però amb el transcurs dels dies i sense ningú que l'atenga, el rellotge va perdent precisió.

Aquest desfasament és relatiu al Temps Universal Coordinat (UTC), l'estàndard que regeix els rellotges dels nostres dispositius electrònics. Aquest temps pren com a referència les oscil·lacions que un àtom de cesi produeix en un segon, a la recerca d'una constant més estable que la pròpia rotació de la Terra o el seu moviment al voltant del Sol. D'aquesta manera, el temps va deixar d'acompanyar els cicles astronòmics per a ajustar-se a l'exactitud del microscòpic.

A Palanques, el seu temps el marca un sistema mecànic de rodes i engranatges. En aquests rellotges, el desajust és una cosa inherent a la seua realitat material. Un rellotge suís s'endarrereix, de mitjana, uns 5 minuts al mes si no s'ajusta regularment; és a dir, la seua puntualitat depèn de la seua cura.

Palanques
Els Ports, Castelló
novembre 2022-abril 2023



1 *Mecanisme de fuga*

Junt al camí a la Creu de l'Espigolar (PR-CV 245)

Lat: 40° 43' 13.6" N
Long: 0° 10' 55.4" W

A Palanques s'obri, cada hora, una bretxa entre el temps global i un temps propi, fruit del desgast del mecànic. Les campanes de Palanques evocuen una disjuntiva que afecta aquest i tants altres pobles: sumar-se a una xarxa global perfectament calibrada i sincronitzada o apellar a un temps propi i, d'alguna manera, sobirà.



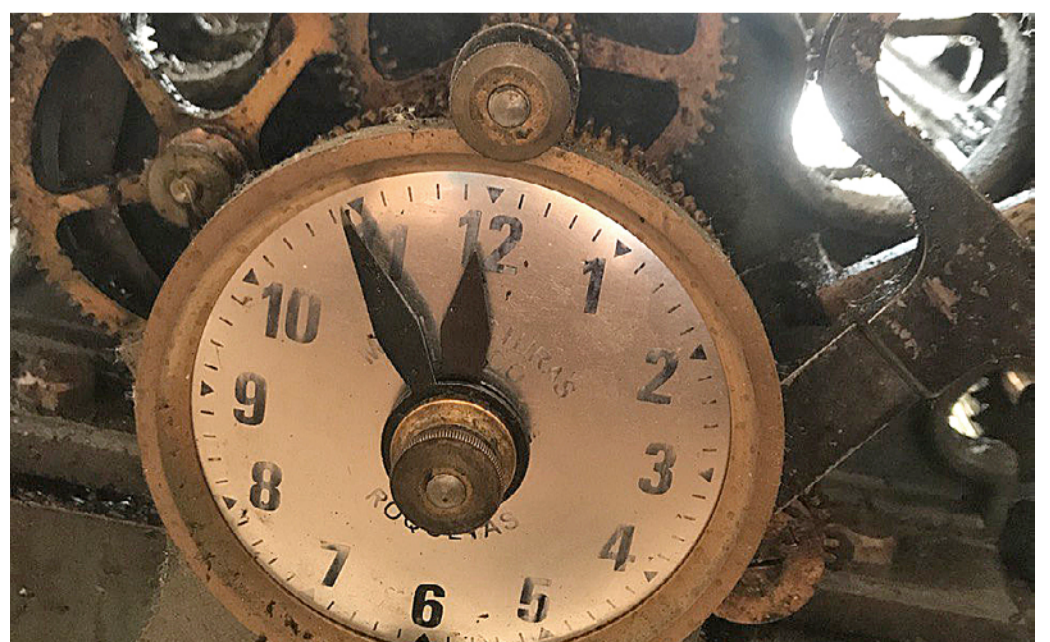
Mecanisme de fuga arranca com una investigació sobre la dimensió material del temps en contrapunt a la seua dimensió social. El so de la campana va ser, en el seu moment, el punt 0,0 d'un sistema de navegació. Les seues clivelles, pes descomunal, el seu aliatge o la seua superfície oxidada són les connotacions materials que esdevenen en un timbre, en la propagació del so i en un to característic que marcava els ritmes allà on arribava el seu so.

Ara, el campanar, com a dispositiu de comunicació sense fil, es juxtaposa a tota una tecnologia que ens situa en un temps i espai. Una xarxa de satèl·lits en òrbita, les antenes de 4G o els aerogeneradors elèctrics confrontants al poble creen una nova ecologia de dispositius relacionats que proporcionen la nova manera de situar-se.

Els avanços tecnològics han fet de les campanes un dispositiu obsolet, desplaçant el seu significat del terreny funcional cap al simbòlic. A Palanques entenem aquest desplaçament com una oportunitat per a treballar les tensions entre un temps universal estandarditzat i el temps viscut per les veïnes del poble.



De la mateixa manera que, en el seu moment, la campana marcava la geografia i escala del poble, coordinant energies amb el seu so, en la nostra segona visita vam voler convertir la campana en antena, delimitant el perímetre del poble allà on arribava la seua cobertura. Així, cerquem maneres de convertir la campana —de nou— al mig per a reapropiar-nos del seu significat; apellant a una experiència del temps dilatada, marcada per la sorpresa més que per la periodicitat del rellotge.

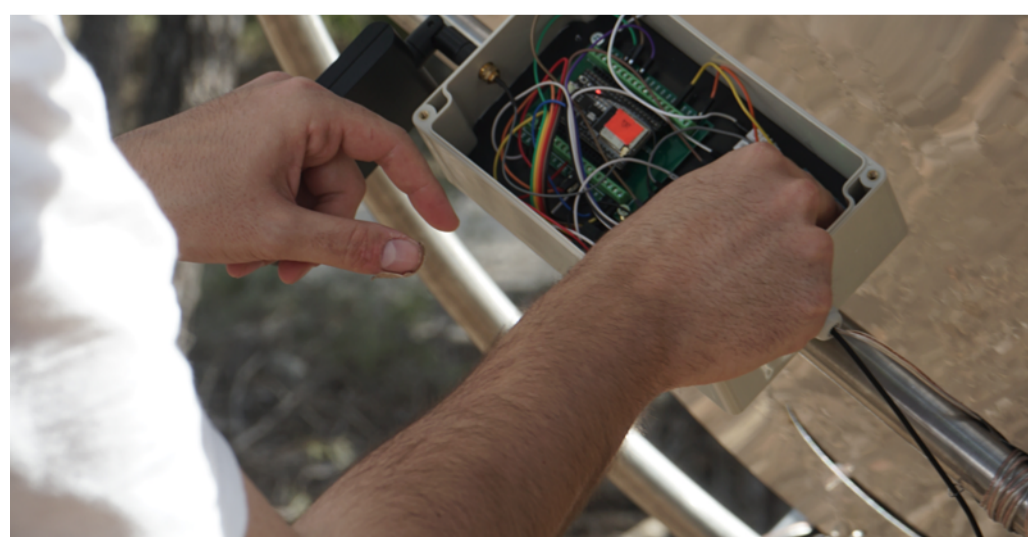


El so de la campana incita a pensar el temps com una sèrie de polsos homogenis que segmenten la nostra experiència. Els nostres ritmes fisiològics fan l'esforç d'ajustar-se al compàs que marca el rellotge. El seu cos metàl·lic, no obstant això, amplifica el seu entorn i alberga ressonàncies constants que evidencien el temps com un continu en el qual se solapen múltiples veus.

Mecanisme de fuga consisteix en una homotècia de la pròpia campana, posant l'accent en el seu estat latent. Un micròfon de contacte s'encarrega de captar la vibració de la campana més enllà del seu repic i una placa metàl·lica, situada a quatre-cents cinquanta metres, reproduïx aquestes freqüències inaudibles a través de les reverberacions d'un nou material. Una vegada al dia, durant els minuts de desfasament que anticipen la campanada, la placa metàl·lica rep i amplifica la cacofonia de ritmes que exciten la campana. El vent, els animals o els cotxes fan de cada accionament del sistema un moment singular que té la campanada com a colofó, en un intent per reconciliar el temps del rellotge amb el temps obert i inagafable de l'experiència.

Aquesta peça s'encarregarà de registrar, cada dia, els desfasaments variables entre l'hora de Palanques i l'hora estàndard, generant un repositori digital. Podríem pensar el temps com un contenidor en el qual ocorren coses, un arxiu d'esdeveniments. Aquest repositori converteix les campanes de Palanques en una zona horària impossible de pronosticar, també en un calendari retrospectiu que adquireix sentit segons es completa.

Com que no saben exactament quan sonaran, les campanes de Palanques generen certa expectació, una emoció quasi infantil. La nostra intervenció vol capturar i celebrar aquesta sensació com a esdeveniment. A la manera d'un carilló, la placa sona dia rere dia celebrant la seua repetició sempre diferent, buscant habitar aquell lapse de temps, almenys fins que sone la pròxima campanada.





La Cuarta Piel és una comunitat de pràctiques que vincula processos participatius a cura de l'entorn. Fundada a Alacant, tradueix els processos que sustenten la vida humana a les ciutats. Ho fa a través de situacions hedonistes que materialitzen les relacions ecològiques d'aquests complexos processos i les acosten a una escala humana.

Està constituïda com a associació i acompanya projectes i iniciatives dedicades a la transformació territorial i a la mediació cultural. La cuarta piel està conformada per arquitectxs i artistxs que treballen amb sensibilitat cap a les necessitats dels ecosistemes pròxims i des del compromís per generar llocs de trobada gaudibles.